

Från en gård i Småland till hela världen

Berättelse

IKEA är i dag ett av världens mest kända varumärken, men historien började i liten skala i Småland. År 1943 registrerade Ingvar Kamprad företaget. Han var då bara 17 år gammal. Många blir förvånade när de hör hur ung han var, men idén växte sakta fram under många år.

Själva namnet IKEA är ganska smart. Det är byggt av fyra ord som var och en gömmer sig i en bokstav. I och K är Ingvar Kamprads initialer. E står för gården Elmtaryd och A för byn Agunnaryd, två platser i Småland där han växte upp. Namnet bär alltså med sig både personen och platsen.

I början sålde Kamprad inte möbler alls. Han sålde små saker som pennor, plånböcker, tändstickor och nylonstrumpor. Det dröjde till omkring år 1948 innan möblerna kom in i sortimentet. Ungefär vid den här tiden kom också idén att sälja via postorder, alltså att kunderna kunde beställa varor hemifrån. (Exakt vilket år detta började är lite olika i olika källor.)

Det som verkligen gjorde IKEA känt var de platta paketen. En vanlig förklaring handlar om ett bord som hette LÖVET på 1950-talet, omkring år 1956. Det sägs att man skruvade av bordsbenen för att bordet skulle få plats i bilen och i ett plattare paket. Berättelsen finns i många versioner, så man ska vara lite försiktig med detaljerna. Men själva idén blev mycket viktig: om en möbel ligger i ett platt paket blir den lättare och billigare att transportera, och kunden bygger ofta ihop den själv hemma. I paketet följer ofta en liten sexkantsnyckel med, så att man kan skruva ihop delarna.

År 1958 öppnade det första IKEA-varuhuset i Älmhult i Småland. I dag finns IKEA Museum just där. I slutet av 1970-talet kom bokhyllan BILLY, som har blivit en av IKEA:s mest sålda möbler. Hur många exemplar som har sålts brukar IKEA själva berätta i sin marknadsföring, men siffran visar ändå hur populär en enkel bokhylla kan bli.

En annan känd del av IKEA är maten. Många varuhus har en restaurang där man bland annat kan äta köttbullar med gräddsås och lingonsylt. Tanken är enkel: en hungrig kund kanske lämnar varuhuset i förtid, men en mätt och nöjd kund stannar längre. Köttbullarna har blivit en del av bilden av IKEA i andra länder. I dag finns IKEA i många länder, och Ingvar Kamprad, som dog 2018, hann se hur företaget han startade som ung blev känt över nästan hela världen.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
varumärke	namnet och bilden som gör att man känner igen ett företag
registrera	anmäla och starta ett företag officiellt
i liten skala	i början, i en liten storlek
initial	första bokstaven i ett namn
sortiment	alla varor som ett företag säljer

ORD	FÖRKLARING
postorder	att beställa varor hemifrån och få dem skickade
platt paket	ett tunt och plant paket som är lätt att transportera
sexkantsnyckel	ett litet verktyg för att skruva ihop möbler
marknadsföring	det ett företag gör för att sälja och bli känt
i förtid	tidigare än man hade tänkt

Läsförståelsefrågor

---

1. Hur gammal var Ingvar Kamprad när han registrerade IKEA?
  1. 17 år.
  2. 30 år.
  3. 50 år.
2. Vad betyder bokstäverna i namnet IKEA?
  1. De är bara påhittade och betyder ingenting.
  2. De kommer från grundarens initialer och från en gård och en by i Småland.
  3. De är en förkortning på engelska.
3. Vad sålde Kamprad i början, innan möblerna kom in i sortimentet?
  1. Bara mat och kaffe.
  2. Små saker som pennor, plånböcker, tändstickor och nylonstrumpor.
  3. Bilar och cyklar.
4. Varför blev de platta paketen så viktiga för IKEA?
  1. För att de var fina att titta på.
  2. För att möblerna blev lättare och billigare att transportera, och kunden kunde bygga ihop dem själv.
  3. För att de var gjorda av guld.
5. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
  1. Det första IKEA-varuhuset öppnade i Älmhult år 1958.
  2. IKEA sålde möbler redan från det allra första året.
  3. Bokhyllan BILLY kom i slutet av 1970-talet.
6. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
  1. Många IKEA-varuhus har en restaurang som serverar köttbullar.
  2. Alla IKEA-varuhus i världen serverar exakt samma mat i dag.
  3. Ingvar Kamprad dog år 2018.
7. Texten skriver "det sägs att" man skruvade av bordsbenen. Varför skriver texten på det sättet i stället för att säga att det är helt säkert?
8. Texten säger att IKEA själva brukar berätta hur många BILLY som har sålts. Varför är det bra att veta varifrån en siffra kommer?

Facit

1. 17 år.
1. De kommer från grundarens initialer och från en gård och en by i Småland.
1. Små saker som pennor, plånböcker, tändstickor och nylonstrumpor.
1. För att möblerna blev lättare och billigare att transportera, och kunden kunde bygga ihop dem själv.
1. ja b) nej (möblerna kom in omkring 1948, inte första året) c) ja
1. ja b) det står inte i texten (texten säger inget om att maten är exakt likadan överallt i dag) c) ja
- Exempel på svar: Berättelsen finns i många olika versioner och är inte säkert bevisad. Texten vill vara ärlig och inte påstå att en osäker historia är ett säkert faktum.
- Exempel på svar: Då vet man att siffran kommer från företaget självt och inte från en oberoende källa. Företag vill gärna visa fina siffror i sin marknadsföring, så man kan läsa siffran lite mer kritiskt.

Bedöm öppna svar efter innehåll, inte efter exakt formulering.

FÖR LÄRAREN

Texten passar för att öva på att markera osäkerhet i språket (“det sägs”, “en vanlig förklaring är”) och för enkel källkritik, särskilt kring siffror som kommer från ett företags egen marknadsföring. Tema: svensk vardagskultur, företagshistoria och hur en idé kan spridas över världen. Fråga 7 och 8 är inferens- och källkritikfrågor. Låt gärna eleverna jämföra med kända företag eller produkter från sina egna länder.

Diskussionsfrågor

- Finns det ett känt företag eller en känd produkt från ditt land som många i världen känner till? Berätta om det.
- Texten beskriver hur en ung person på 17 år startade ett företag. Vad tror du behövs för att lyckas med en egen idé?
- Att bygga ihop möbler själv är vanligt i Sverige. Vad finns det för fördelar och nackdelar med det, tror du?
- **Skriv (4 meningar):** Beskriv en gång då du köpte eller byggde något till ditt hem. Vad var det, och hur kändes det när det var färdigt?

Källor och faktagranskning

- IKEA – Från ödmjukt ursprung till globalt varumärke (en kort historia om IKEA) – <https://www.ikea.com/se/sv/this-is-ikea/about-us/fran-oedmjukt-ursprung-till-globalt-varumaerke-en-kort-historia-om-ikea-pubad29a981/>
- Wikipedia: Ikeas historia – https://sv.wikipedia.org/wiki/Ikeas_historia
- IKEA Museum: Världens första IKEA-varuhus (Älmhult 1958) – <https://ikeamuseum.com/en/explore/the-story-of-ikea/the-first-ikea-store/>

- IKEA Museum: BILLY bookcase – <https://ikeamuseum.com/en/explore/product-stories/billy-bookcase-1979/>

Fakta granskad mot ovanstående källor i juni 2026. Nyckelfakta: IKEA registrerades 1943, när grundaren Ingvar Kamprad var bara 17 år gammal. Namnet IKEA bildas av fyra ord: Kamprads initialer Ingvar Kamprad samt gården Elmtaryd och byn Agunnaryd i Småland där han växte upp. I början sålde Kamprad småsaker som pennor, plånböcker, tändstickor och nylonstrumpor; möbler kom in i sortimentet senare, omkring 1948. Det första IKEA-varuhuset öppnade 1958 i Älmhult i Småland, där IKEA Museum ligger i dag. Bokhyllan BILLY lanserades i slutet av 1970-talet och har blivit en av IKEA:s mest sålda möbler. Många IKEA-varuhus har en restaurang som serverar bland annat köttbullar med gräddsås och lingonsylt, vilket har blivit en del av bilden av IKEA utomlands. I dag finns IKEA-varuhus i många länder runt om i världen. Ingvar Kamprad avled 2018. OSÄKERHETER OCH MYTER (markeras försiktigt i texterna): Idén med platta paket brukar kopplas till år 1956, då benen på bordet LÖVET enligt en vanlig och spridd förklaring skruvades av för att möbelen skulle få plats i ett plattare paket. Berättelsen (ibland kopplad till medarbetaren Gillis Lundgren) finns i flera versioner och återges som en spridd förklaring, inte som exakt dokumenterad detalj. Startår för BILLY anges olika i olika källor (ofta 1978, ibland 1979) och skrivs därför ungefärligt som "i slutet av 1970-talet". Exakt startår för katalogen och postordern varierar mellan källor (cirka 1948–1953) och anges ungefärligt. Siffror som antal sålda BILLY eller antal serverade köttbullar kommer ofta från IKEA:s egen marknadsföring och attribueras till IKEA. Antal varuhus, länder och omsättning ändras varje år – texterna skriver "många" eller "omkring" i stället för exakta tal. Att Älmhult kallas IKEA:s hemstad stämmer historiskt, men företaget är i dag uppdelat på flera bolag och ägs via en stiftelsekonstruktion. Texterna återger osäkra uppgifter försiktigt ("det sägs", "en vanlig förklaring är") och påstår inte att de är säkra fakta.

Berättelser om svenskar · läromedel för svenska som andraspråk. Skapat inom Läromedelsprojektet. Senast uppdaterad 2026-06-25.